



TYGODNIK WILEŃSZCZYZNY



www.tygodnik.lt

DZIŚ

w numerze m. in.

■ Grzegorz Sakson dołączył do zespołu ministrowi Rity Tamašunienė **str. 2**

■ W Wilnie od seniora wyludźono prawie 60 tysięcy euro **str. 3**

■ Wsparcie finansowe dla 8 parafii w rejonie wileńskim **str. 5**

Rota

■ Ponure, konsumpcyjne, irracjonalne święto **str. 1**

■ XXIX edycja Festiwalu Teatrów Szkolnych w DKP w Wilnie **str. 1**



■ 40 dni w siodle **str. 22**

PRENUMERATA 2025

Do 19 listopada trwa prenumerata na grudzień 2025 roku.

Za 1,93 euro – miesięcznie za 23,12 euro – rocznie (indeks 0233); dla emerytów i osób niepełnosprawnych – 1,85 euro – miesięcznie za 22,18 euro – rocznie. (indeks 0322)

W KAŻDYM NUMERZE:

ROTA

DODATEK
HISTORYCZNO-PATRIOTYCZNY
DLA POLAKÓW NA LITWIE

Przedstawiciele Ambasady RP i władz samorządowych odwiedzili miejsca pamięci

Pamięć o poległych buduje tożsamość



FOT. SALCINIKALYT

W przededniu dnia Wszystkich Świętych przedstawiciele Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Wilnie oraz władz samorządowych odwiedzili cmentarze i miejsca polskiej pamięci narodowej w rejonie solecznickim, aby oddać hołd pamięci zmarłym, zapalić znicze i złożyć kwiaty.

29 października I Radca – Konsul Ambasady RP w Wilnie Anna Pastuła w towarzystwie wicemera rejonu Waldemara Śliżewskiego odwiedzili Sangieliszki,

Soleczniki, Koniuchy, Butrymańce. Podczas wizyt gościom towarzyszyli starostowie gmin Paweł Kozaryn i Wanda Bielska, a także

(Dokończenie na str. 4)

Na Litwie otwarto kolejne okno życia

W poniedziałek, 3 listopada, w Centrum Zdrowia w Koszedarach otwarto okno życia. Tam, podobnie jak w dziesięciu innych specjalnie wyposażonych miejscach na Litwie, rodzice w kryzysie będą mogli anonimowo zostawić swoje dzieci.

Jak poinformował Samorząd Rejonu Koszedarckiego, decyzja o zainstalowaniu okna życia

zapadła po szczęśliwym zakończeniu sprawy z sierpnia tego roku, kiedy to o północy przed drzwiami Szpitalnego Oddziału Ratunkowego pozostawiono noworodka.

Jak poinformowano, pod koniec sierpnia, urodzona w terminie dziewczynka o wadze ponad 3 kilogramów została porzucona przed drzwiami szpitala w Koszedarach. Później policjanci odnaleźli matkę dziecka, która wraz z córką przez pewien czas przebywała w szpitalu. Po pewnym czasie obie zostały wypisane z placówki medycznej. obrońcy praw dziecka ocenili sytuację dziecka, kobiecie udzielono pomocy socjalnej i psychologicznej oraz konsultacji.

(Dokończenie na str. 2)



Polka z Trok – wiceministrą kultury

Kolejny przedstawiciel AWPL-ZChR w rządzie



FOT. LRKM.LRV.LT

4 listopada pracę rozpoczynają nowi wiceministrowie kultury – Aleksandras Brokas, Anna Kuznecovienė oraz Polka z Trok Renata Kurmin. Zgodnie z umową koalicyjną nowego rządu jednego wiceministra kultury wyznaczyła Akcja Wyborcza Polaków na Litwie - Związek Chrześcijańskich Rodzin.

(Dokończenie na str. 6)

Zimą na drodze Wilno-Kowno będzie można jechać z prędkością do 130 km/h

Od 1 listopada na autostradzie A1 Wilno-Kowno oraz na odcinku autostrady A5 od Godlewa (lit. Garliava) do Mariampola obowiązywać będzie dynamiczna regulacja prędkości. Oznacza to, że przy sprzyjających warunkach pogodowych, gdy nawierzchnia jest sucha, a temperatura powietrza dodatnia, kierowcy będą mogli jechać z prędkością do 130 km/h – poinformowało Ministerstwo Łączności.

Ministerstwo zaznacza, że



przy niesprzyjających warunkach pogodowych – w przypadku opadów śniegu, śliskiej nawierzchni lub spadku temperatury poniżej

zera – prędkość zostanie ograniczona do 110 km/h lub jeszcze bardziej. Ograniczenie prędkości do 130 km/h obowiązuje jedynie w sezonie ciepłym (od 1 kwietnia do 1 listopada).

Obecnie istnieje możliwość wprowadzenia dynamicznej regulacji prędkości na autostradzie Wilno-Kowno oraz na odcinku Godlewo-Mariampol. W przyszłości dynamiczna regulacja prędkości planowana jest do Kłajpedy i granicy z Polską.

Fot. sumin.lrv.lt

63 nielegalnych migrantów pod litewską granicą. Próbowali przeciąć drut kolczasty

Minionej doby litewscy strażnicy graniczni zapobiegli nielegalnemu przedostaniu się na Litwę z Białorusi 63 osobom – poinformowała w sobotę, 1 listopada, Państwowa Służba Graniczna (VSAT).

„To największa liczba od trzech lat. Nielegalni migranci próbowali przedostać się przez granicę w rejonie łódzkiej, ale strażnicy graniczni z placówki w Kapčiamiestis ich odstraszyli. Ani jeden migrant nie wkroczył na terytorium Litwy” – powiedział dla agencji ELTA Giedrius Mišutis, doradca VSAT.

W piątek po południu pogranicznicy zauważyli 32-osobową

grupę migrantów, a po upływie kilku minut w innym miejscu



przy granicy, oddalonym o pół kilometra, zarejestrowano jeszcze 27 obcokrajowców. Kolejni 3 migranci zostali zauważeni w

odległości dwóch kilometrów. Po godz. 16.00 jeszcze jeden migrant próbował przekroczyć granicę litewsko-białoruską.

Według VSAT, grupa przybyłych zamierzała przeciąć ogrodzenie z drutu concertina.

Tymczasem na sąsiedniej Łotwie, jak informuje VSAT, ostatniej doby 23 migrantów próbowało w niedozwolonym miejscu przekroczyć łotewsko-białoruską granicę, do kraju nie zostali wypuszczeni.

Polscy strażnicy graniczni zarejestrowali w czwartek 51 prób nielegalnego przekroczenia granicy polsko-białoruskiej.

Fot. Marian Paluszkiewicz

Otwarto trzecie centrum szkoleniowe w zakresie dronów

W Janowie otwarto centrum szkoleniowe w zakresie dronów „Airtech”, w którym uczniowie będą mogli zdobyć umiejętności sterowania dronami i ich budowania – poinformowała Litewska Agencja Edukacji Pozaformalnej (LINEŠA).

Według agencji, na szkolenia w nowo otwartym centrum w Janowie zapisało się już 101 uczniów. Oczekuje się, że do końca roku liczba ta wzrośnie do 150.

To trzecie tego typu ośrodek szkoleniowy na Litwie i drugi w regionie kowieńskim. Oprócz Janowa, centra szkoleniowe „Airtech” działają również w Taurogach i Kiejdanach.

Planuje się, że w tym roku szkolnym w kółkach „Airtech” 800 dzieci i młodych osób zdobędzie umiejętności sterowania dronami i ich budowania.

W przyszłym roku centrum planuje rozszerzyć swoją dzia-



łalność na co najmniej 3 kolejne regiony kraju.

Do 2028 roku na Litwie ma działać co najmniej 9 takich ośrodków szkoleniowych, w których przeszkolonych zostanie 7 tys. dzieci i 1,7 tys. dorosłych.

Na podst. lmnsc.lt

Inflacja pozostaje stabilna

W październiku inflacja na Litwie pozostaje stabilna w ujęciu rocznym i wynosi 3,7 proc. – wstępne dane opublikowała Państwowa Agencja Danych.

Szacunek średniorocznej stopy inflacji (styczeń–październik) w październiku 2025 roku wynosi 3,1 proc. – o 0,3 proc. więcej niż we wrześniu.

W październiku tego roku, w porównaniu z październikiem

ubiegłego roku, najbardziej wzrosły ceny kawy, herbaty i kakao – o 15,6 proc. Ceny wyjazdów wakacyjnych wzrosły w ciągu roku o 10,8 proc., gazu – o 10,6 proc., a napojów spirytusowych wzrosły o 9 proc.

W tym samym okresie najbardziej spadły ceny energii elektrycznej – o 9 proc. Ceny urządzeń do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku i obrazu

spadły o 8 proc., a ceny samochodów – o 5,7 proc.

Wstępna miesięczna zmiana cen konsumpcyjnych (w październiku 2025 r. w porównaniu z wrześniem), obliczona na podstawie HICP, wynosi 0,1 proc.

Wszystkie przedstawione dane zostały obliczone na podstawie zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP).

Na podst. vda.lrv.lt

Grzegorz Sakson dołączył do zespołu ministery Rity Tamašunienė

Grzegorz Sakson został doradcą ministery sprawiedliwości Rity Tamašunienė, będzie doradzał dla niej w kwestiach adwokatury, działalności notarialnej i relacji z Sejmem.

„Zdobyl on doświadczenie prawnicze, pracując jako adwokat, a także jako prawnik w administracji samorządu rejonu wileńskiego. Sakson pełnił funkcję zastępcy dyrektora administracji samorządu m. Wilna. Obecnie jest członkiem Rady m. Wilna” – czytamy w komunikacie resortu sprawiedliwości.

Nowy doradca ministery sprawiedliwości uzyskał tytuł magistra prawa na Uniwersytecie Gdańskim.

Sakson jest aktywnym społecznikiem. Przewodniczy Związku Prawników Polaków na Litwie, jest prezesem Polskiego Stowarzyszenia Niepełnosprawnych „LitPolinva” oraz członkiem Rady Wspólnot Narodowych przy Departamencie Mniejszości Narodowych Rządu Republiki Litewskiej.

Obecnie w zespole ministery sprawiedliwości Rity Tamašunienė pracują: wiceministra Barbara Aliaševičienė, wiceministra Kristina Zamarytė-Sakavičienė, kanclerz Lucyna Kotłowska, doradczynie: Milena Gečis, Ramutė Ruškytė, Božena Zaborowska-Zdanowicz.

Fot. tm.lrv.lt



Zmarł litewski aktor Kostas Smoriginas

W środę, 29 października, w nocy zmarł znany litewski aktor, reżyser i muzyk Kostas Smoriginas. Miał 72 lata. O śmierci artysty poinformował w mediach społecznościowych jego syn Kostas Smoriginas.

Kostas Smoriginas urodził się 22 kwietnia 1953 roku w Kownie. W latach 1971–1975 studiował w Konserwatorium Państwowym. W latach 1975–1999 i od 2004 roku był aktorem i reżyserem Teatru Młodzieżowego w Wilnie.

W kinie zadebiutował rolą Adomėlisa w filmie „Virto ažuolai” (Padły dęby) w reżyserii Gytisa Lukšasa w 1976 roku. Zagrał w wielu znanych litewskich filmach, m.in. „Nebūsiu gangsteris, brangioji” („Nie będę gangsterem, kochana”), „Turtuolis, vargšas...” („Bogacz, biedak...”), „Moteris ir keturi jos vyrai” („Kobieta i jej czterech mężczyzn”), „Žvėris, kylantis iš jūros” („Bestia wychodząca z morza”), „Elzė iš Gilijos” (Elze z Giliji), „Nuodėmės užkalbėjimas” („Szept grzechu”).

Podczas studiów zaczął komponować pieśni oparte na strofach litewskich poetów, stając się na Litwie jednym z twórców nowego gatunku pieśni aktorskiej (poezji śpiewanej).

W latach 1995–1998 Smoriginas wraz z aktorami Sauliusem Ba-reikisem i Olegiem Ditkovskisem założyli zespół „Aktorių trio”. Wydali kilka albumów. Od 2000 roku Smoriginas koncertował solo i wydał dwie płyty CD.



Na Litwie otwarto kolejne okno życia

(Dokończenie ze str. 1)

Zazwyczaj dziecku odnalezionemu w oknie życia przysznaje się tymczasową opiekę. Dopiero później, jeśli rodzice nie złożyli wniosku o powrót dziecka przez okres dłuższy niż trzy miesiące, dziecko może zostać adoptowane.

W 2024 roku w działających

na Litwie oknach życia nie pozostawiono ani jednego dziecka, w 2023 roku pozostawiono tam 5 dzieci: 3 w Kownie, po jednym w Wilnie i Kłajpedzie. Od 2009 roku do dziś w oknach życia na Litwie pozostawiono ok. 100 dzieci, 17 z nich wróciło do rodziców biologicznych.

Na podst. ELTA

TYGODNIK
WILEŃSZCZYZNY

Wydanie internetowe:
www.tygodnik.lt

Zespół
redakcyjny:
Jan Lewicki
Teresa Strumiło

Współpraca:
Monika Urbanowicz

Zygmunt Żdanowicz,
radny samorządu
rejonu wileńskiego

Opracowanie komputerowe:
Sławomir Subotowicz

Wydawca:
ZSA „Rejspa” Kalvins 5,
Sužany, rejon wileński
Kolegium redakcyjne

Adres do korespondencji:
LT-09318 Wilno
tel./fax 275-31-66, e-mail: rejspa@rejspa.lt



„Zadanie współfinansowane ze środków Kancelarii Senatu w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą w 2025 roku”.



Łukaszenka zakazuje wjazdu na Białoruś ciężarówkom zarejestrowanym w Polsce i na Litwie

Prezydent Białorusi Alaksandr Łukaszenka podpisał w piątek, 31 października, dekret zakazujący ruchu na terytorium Białorusi ciężarówek i ciągników zarejestrowanych w niektórych krajach Unii Europejskiej, poinformował portal „Current Time”.

Dekret został opublikowany

na Białoruskim Narodowym Portalu Prawnym. Stanowi on, że naczezy zarejestrowane w Polsce i na Litwie, a także samochody osobowe zarejestrowane w Polsce, wykonujące przewozy międzynarodowe na podstawie indywidualnych listów przewozowych lub międzynarodowych listów przewozowych CMR, są obję-

te zakazem ruchu na terytorium Białorusi. Ograniczenia będą obowiązywać do 31 grudnia 2027 r.

Dekret A. Łukaszenki jest reakcją na kolejne pogorszenie stosunków z Litwą i Polską. Relacje Białorusi z Polską pozostają napięte z powodu zamknięcia granicy i aresztowania kilku obywateli polskich na Białorusi. 28 października Polska oświadczyła, że jest gotowa otworzyć dwa przejścia graniczne na granicy z Białorusią w listopadzie, ale 30 października, po konsultacjach z Litwą, ten nieokreślony termin został przesunięty o kilka tygodni. 31 października A. Łukaszenka oświadczył, że decyzja Polski o otwarciu przejść granicznych została rzekomo podjęta po zawarciu porozumienia w sprawie uwolnienia Andrzeja Poczobuta i innych więźniów politycznych.

Na podst. ELTA



Zaledwie 9 proc. Litwinów wie, co to jest cyfrowe euro

Z projektem cyfrowego euro, opracowywanym przez Europejski Bank Centralny (EBC), zapoznano się zaledwie 9 proc. mieszkańców Litwy, a 51 proc. twierdzi, że nigdy o nim nie słyszało – donosi agencja ELTA.

Wyniki najnowszego badania, przeprowadzonego przez „Baltijos tyrimai” na zamówienie Litewskiego Instytutu Wolnego Rynku (LLRI) pokazały, że nawet osoby, które słyszały o cyfrowym euro, wyobrażają je sobie inaczej, niż definiuje je EBC.

Na przykład, 39 proc. ankietowanych uważa, że cyfrowe euro zastąpi gotówkę, 17 proc. sądzi,

że cyfrowe euro to aplikacja bankowa, a 13 proc. – że jest to kryptowaluta podobna do bitcoina.



Zaledwie 23 proc. respondentów podało definicję Banku Litwy,

zgodnie z którą cyfrowe euro byłoby autoryzowanym przez EBC instrumentem płatniczym, uzupełniającym gotówkę.

Jak informuje Bank Litwy, cyfrowe euro będzie cyfrową walutą emitowaną przez Europejski Bank Centralny – cyfrową gotówką dostępną dla wszystkich w strefie euro. Będzie ono używane obok banknotów i monet euro, dając obywatelom szerszy wybór metod płatności.

W badaniu, przeprowadzonym w dniach od 24 września do 9 października 2025 roku, wzięło udział 1004 mieszkańców Litwy w wieku 18 lat i starszych.

Na podst. ELTA

Odżywa dawny pomysł budowy lotniska między Wilnem a Kownem?

W 2009 roku zrodził się pomysł, by główne lotnisko litewskie przenieść na tereny między Wilnem a Kownem. Czy przeniesienie lotniska dalej od granicy z Białorusią rozwiąże problemy związane z napływem balonów przemytniczych?

Lotnisko w Wilnie znajduje się zaledwie 30 kilometrów od granicy z Białorusią. Niewielka odległość między stolicą a sąsiednim krajem może przynieść korzyści gospodarcze, ale nie zawsze.

Balony z przemytem latają z Białorusi na Litwę od co najmniej dwóch lat. W ostatnich tygodniach były szczególnie aktywne. W ciągu ostatnich dwóch tygodni z ich powodu lotnisko w Wilnie musiało zostać zamknięte 5 razy, a lotnisko w Kownie – raz.

Szacuje się, że litewskie lotnisko poniosły w wyniku tego straty w wysokości ponad 81 tysięcy euro.



W sumie w październiku ograniczenia w przestrzeni powietrznej dotknęły ponad 170 lotów i ponad 27 tysięcy pasażerów.

Zdaniem niektórych ekspertów w obecnej sytuacji, gdy najważniejszy litewski punkt komunikacyjny, położony w pobliżu Białorusi, może w każdej chwili stać się kolejnym celem ataku hybrydowego, należy rozważyć de-

centralizację infrastruktury strategicznej.

Ekspert z Vilnius TECH nie wierzy, że nowe lotnisko położone nieco dalej od Wilna rozwiązałoby problem balonów, dlatego ich zdaniem należy nadal szukać i podejmować wysiłki, aby natychmiast neutralizować balony w strefie przygranicznej.

Na podst. lrt.lt

Wojsko Litewskie otrzymało nową partię pocisków Spike LR2

Litwa wzmacnia swoją armię, skupiając się na obronie powietrznej i przeciwpancernej oraz magazynowaniu amunicji. Wojsku została przekazana nowa partia pocisków Spike LR2 o wartości około 5,5 mln euro – poinformowało Ministerstwo Ochrony Kraju.



Spike LR2 to pociski przeciwpancerne, zapewniające szybką reakcję i dużą siłę ognia, przeznaczone są do niszczenia czołgów, pojazdów opancerzonych, obiektów inżynieryjnych i innych ważnych celów. Wielokanałowy elektrooptyczny system celowniczy pozwala na użycie tych pocisków zarówno w trybie dziennym, jak i podczerwonym, a są one produkowane z głowicami nowej generacji. Pociski te mogą przebijać aktywną i pasywną obronę pancerną, w tym pancerz reaktywny, a dwie opcje działania zapewniają elastyczność i umożliwiają korektę trajektorii w trakcie lotu lub przerwanie ataku.

W litewskiej armii pociski te są zintegrowane z bojowymi wozechami piechoty „Vilkas”, co zapewnia im potężną siłę ognia i możliwość skutecznego działania na większą odległość.

Magazyny wojskowe zostały również uzupełnione amunicją do granatnika podlufowego. Wartość amunicji przekracza 2 mln euro.

Fot. KAM

W Wilnie od seniora wyłudzone prawie 60 tysięcy euro

Ofiarami oszustów padli mieszkańcy Wilna oraz rejonów wileńskiego i święciańskiego. Jeden z poszkodowanych stracił prawie 60 tysięcy euro.

Jak informuje Główny Komisariat Policji Okręgu Wileńskiego, mieszkaniec Wilna zgłosił wyłudzenie pieniędzy. 69-letni mężczyzna opowiedział policjantom, że od 1 sierpnia do 27 października telefonowały do niego nieznajome, rosyjskojęzyczne osoby, podające się za pracowników banku i policji, i podstępem wyłudziły 59 800 euro.

Tego samego dnia policja otrzymała jeszcze cztery zgłoszenia o oszustwach od mieszkańców Wilna i Wileńszczyzny. 50-letnia mieszkanka Wilna poinformowała, że nieznajome osoby wyłudziły od niej kartę bankową i z konta przywłaszczyły 6006 euro. Ofiarą oszustów padła też 77-letnia wilenianka, która 27 października zalogowała się do fałszywej strony bankowej. Z konta kobiety zniknęło 2590 euro.

Aż 30 500 euro oszuści wyłudzili od 66-letniej mieszkanki rejonu wileńskiego. Dzwonili do niej podając się za pracowników firmy telekomunikacyjnej, banku i policji. Oszuści rozmawiali w języku rosyjskim.

Ofiarą oszustów padła też 66-letnia mieszkanka rejonu święciańskiego. Telefonowały do niej nieznajome, rosyjskojęzyczne osoby, podające się za pracowników banku i policji, i podstępem wyłudziły 15 249 euro.

Na podst. vilnius.policija.lrv.lt

W tym roku przechwycono już 546 balonów i 50 dronów przemytniczych

W br. litewscy strażnicy graniczni przechwycili już 546 ładunków przemycanych papierosów, przerzucanych z Białorusi na Litwę za pomocą balonów – poinformowała Państwowa Służba Graniczna (VSAT).

W ubiegłym roku odnotowano 226 przypadków przemykania papierosów z Białorusi balonami. W 2022 roku nie odnotowano takich przypadków, a w 2023 roku – były 3 takie próby.

Jak podano, w październiku tego roku przechwycono 66 balonów, do których były przymocowane papierosy i urządzenia GPS, we wrześniu – 68, w sierpniu – 33, w lipcu – 62, w czerwcu – 17. W maju do magazynów straży granicznej trafiło 69 balonów z papierosami i urządzeniami GPS, w kwietniu – 46, w marcu – aż 77, w lutym – 45, a w styczniu – 63.

Ponadto straż graniczna zatrzymała w tym roku 101 osób podejrzanych o udział w przemyśle drogą powietrzną. Z zeszłego roku było ich 46.

Po śledztwach w sprawach przemytu balonami powietrznymi 16 spraw trafiło do sądów. Łącznie rozpatrzono 12 spraw, a 4 są w trakcie rozpatrywania. Sądy uznały 18 osób winnymi. Wymierzono 5 kar pozbawienia wolności. Na przemytników nałożono karę grzywny w wysokości od 1300 do 19 400 euro. Łącznie nałożono grzywny na kwotę ponad 111 tys. euro.

Obecnie toczy się 21 śledztw w sprawie przemytu balonami bądź dronami, jest 50 podejrzanych.

NOWINY znad Solczy

Pamięć o poległych buduje tożsamość

(Dokończenie ze str. 1)
pracownicy starostwa, młodzież
szkolna, lokalna społeczność.

W Sangieliszkach upamiętniono poległych żołnierzy Armii Krajowej oddziału Czesława Stankiewicza „Komara”, którzy polegli w okolicach Sangieliszek pod koniec stycznia na początku lutego 1945 roku. W wyniku tych działań zginęło około 20-25 żołnierzy AK oraz kilka osób cywilnych (m.in. kobieta, niemowlę i pasterz). Ciała poległych zostały wrzucone, po podpaleniu domu, do zgłiszcz wsi, a następnie pochowane przez mieszkańców w zbiorowej mogile wiejskiej przy cmentarzu-kaplicy w Sangieliszkach.

Na cmentarzu w Solecznikach znajduje się mogiła żołnierzy Armii Krajowej, poległych w maju 1944 roku w okolicach Dziewieniszek. Zginęli w starciu z uzbrojoną grupą sowieckich napastników, którzy grasowali, rabując i terroryzując miejscową ludność. Polegli żołnierze zostali pierwotnie pochowani przy kościele w Dziewieniszkach. Po latach, w 1993 roku, szczątki ekshumowano i przeniesiono na cmentarz w Solecznikach. W 2012 roku na mogile ustawiono krzyż pamiątkowy. W pamięć o poległych wspólnie z księdzem Stanisławem Maciukiewiczem odmówiono modlitwę.

Niewielki cmentarz w Koniuchach, na którym stoi dostojny krzyż, przypomina o tragedii z 1944 roku. Mieszkańcy tej spokojnej wsi zostali zabici tylko dlatego, że odważyli się przeciwstawić rabunkowym napadom sowieckich partyzantów. Nie wszystkie ofiary pochowano w Koniuchach. Część zamordowanych spoczęła na cmentarzu w Bieniakoniach na terenie dzisiejszej Białorusi, inni zostali pochowani w Butrymańcach. W 2004 roku, staraniem władz samo-

ządowych rejonu solecznickiego, odsłonięto pomnik upamiętniający poległych mieszkańców wsi. Obecnie jest to ciche miejsce, ale głośnie pamięcią o tych, którzy zapłacili życiem za prawo do własnego domu i godności.

W Butrymańcach, w pierwszej linii miejscowego cmentarza, pochowani są żołnierze Armii Krajowej, którzy zginęli pod Wilkańcami. W 1996 r. w tym miejscu poświęcono pomnik na ich cześć. Na tym cmentarzu znajduje się jeszcze kilka grobów żołnierzy Armii Krajowej. Młodzi żołnierze zostali pochowani przez swoich bliskich, nie ujawniając przyczyny ich śmierci. Franciszek Wojciechowicz miejsce wiecznego spoczynku znalazł w pobliżu wspólnego grobu, a Edward Zaleski i Józef Milewski na tyłach cmentarza. W chwili ciszy przedstawiciele lokalnej społeczności razem z księdzem proboszczem Józefem Aszkiełowiczem odmówili modlitwę.

Za postawę patriotyczną i aktywność społeczną zebranych dziękowała I Radca – Konsul Ambasady RP w Wilnie Anna Pastuś.

– Widząc tak zadbane cmentarze, odnowione groby żołnierzy i dbałość o miejsca pamięci, wiem, ile wysiłku i troski społeczność lokalna wkłada w zachowanie naszej wspólnej historii. To często praca cicha, wykonywana po godzinach, z poczucia obowiązku, a nie dla pokłasku. Tym większy jest mój szacunek i wdzięczność. Pamięć o poległych nie jest tylko wspomnianiem przeszłości. Ona buduje naszą tożsamość, uczy odpowiedzialności za wolność i uświadamia, że wartości, za które oni oddali życie, wymagają także naszej troski – powiedziała Konsul Anna Pastuś.

31 października wizytację cmentarzy w towarzystwie wicemera Waldemara Śliżewskie-



go kontynuował I Radca Ambasady RP w Wilnie Paweł Gębski. W tym dniu goście odwiedzili pomnik Powstańcom Styczniowym w Rudnikach, grób ułana Jana Kupińskiego we wsi Jacewicze, a także groby żołnierzy Armii Krajowej w Niewoniańcach, Ejszyszkach i Koleśnikach. Podczas wizyt gościom towarzyszyli starostwie gmin – Giennadij Baranowicz, Mirosław Baliński, Mirosław Bogdziun, a także księża Józef Aszkiełowicz i Tadeusz Szwidawiczus, społeczność lokalna.

Pomnik w Rudnikach jest jednym z kilku w rejonie solecznickim upamiętniających powstanie styczniowe. Jednak jest to najstarszy tego rodzaju monument. Powstał około 1982 roku, w czasach sowieckich, jako gest o charakterze antyradzieckim.

Kwaterna żołnierzy Armii Krajowej na tzw. „Jasnej Górze” w Koleśnikach była pierwszym uporządkowanym miejscem pochów-

ku, które zostało odnowione staraniem władz samorządu rejonu solecznickiego po odzyskaniu przez Litwę niepodległości. Prace przeprowadzono w 1992 roku, nadając temu miejscu godny i czytelny charakter pamięci.

Nieco później podobnym gestem objęto kwaterę na cmentarzu w Ejszyszkach. To właśnie tam znajduje się symboliczny grób jednego z najwybitniejszych dowódców Armii Krajowej na Wileńszczyźnie, porucznika Jana Borysewicza „Krysi”, legendarnego dowódcy oddziałów partyzanckich, który poległ w walce w 1945 roku. Obok niego spoczywają inni żołnierze podziemia, stanowiąc świadectwo walki i determinacji ludzi, którzy nie złożyli broni nawet wtedy, kiedy Polska zniknęła z mapy, a wolność trzeba było ratować w lasach z bronią w rękę.

W październiku 2006 r. na cmentarzu w Niewoniańcach odsłonięto pomnik-krzyż upamiętniający mieszkańców wsi, którzy zginęli w latach 1943-1946 z rąk sowieckich partyzantów i NKWD.

Uporządkowanie tych miejsc pamięci było symbolem odrodzenia historycznej prawdy na Wileńszczyźnie. To od nich zaczęła się trwająca do dziś systematyczna troska o groby bohaterów, dzięki której pamięć o żołnierzach AK w tym regionie nie tylko przetrwała, ale stała się fundamentem lokalnej tożsamości i świadomości historycznej.

– Naszą wspólną misją jest pielęgnowanie pamięci o wydarzeniach z lat 1863–1864, o zmaganiach 1920 roku oraz o bohaterach II wojny światowej. Upamiętniamy także wszystkich, którzy w różnych okresach historii podjęli walkę o wolność i godność naszego narodu, często płacąc za to najwyższą cenę. Historia

tej ziemi pełna jest odwagi, poświęcenia i miłości do Ojczyzny. To dzięki takim ludziom, których dziś wspominamy, możemy żyć w wolności i budować przyszłość opartą na wartościach, a nie na strachu. Ich przykład zobowiązuje nas do troski o prawdę historyczną, o pamięć i o szacunek wobec tych, którzy zapisali swoje życie w kronice naszej wspólnej tożsamości. Dziękuję Państwu za obecność, za wierność pamięci i za to, że stoimy tu razem. Niech te dni refleksji i zadumy będą dla nas źródłem siły, wdzięczności oraz umocnienia w przekonaniu, że pamięć to nie tylko obowiązek, ale i przywilej. Życzę, aby te wspólne chwile stały się drogowskazem do budowania jedności, szacunku i odpowiedzialności za naszą wspólną historię i przyszłość – mówił podczas wizyt na cmentarzach wicemer rejonu Waldemar Śliżewski.

Wyrażając wdzięczność za patriotyzm i działalność społeczną, zebranych podziękował I Radca Ambasady RP w Wilnie Paweł Gębski. – Dziękuję Państwu za serce, czas i oddanie. Dzięki Państwa postawie bohaterowie tych ziem nie znikają z historii ani z naszego narodowego sumienia. Tak długo, jak tu, na Wileńszczyźnie, brzmi pamięć o nich, tak długo będzie żyła idea wolności i godności człowieka – mówił przedstawiciel Ambasady RP w Wilnie.

Samorząd Rejonu Solecznickiego przywiązuje szczególną wagę do zachowania pamięci o walkach o wolność Ojczyzny. Pomniki i groby są pielęgnowane, odwiedzane są przy różnych okazjach. Podczas wizyt na cmentarzach zostały złożone kwiaty, zapalone znicze, odmówiono modlitwy.





Wsparcie finansowe dla 8 parafii w rejonie wileńskim

Osiem parafii w rejonie wileńskim otrzyma wsparcie finansowe ze środków budżetu Samorządu Rejonu Wileńskiego.

Na piątkowym posiedzeniu Rada Samorządu Rejonu Wileńskiego podjęła decyzję o udzieleniu wsparcia finansowego dla 8 parafii w rejonie. Samorząd przeznaczy tym parafiom łącznie 120 tysięcy euro na sfinansowanie niezbędnych prac remontowych, modernizację infrastruktury oraz zakup niezbędnego inwentarza. Finansowanie jest przyznawane zgodnie z procedurą zatwierdzoną przez Radę Samorządu Rejonu Wileńskiego, zgodnie z którą tradycyjne wspólnoty religijne mogły składać wnioski o dofinansowanie.

Projekty, które otrzymały finansowanie:



1. Parafia św. Józefa w Korwii – 5 000 euro na zakup ławek;

2. Parafia Wniebowzięcia NMP w Mejszagole – 10 000 euro na nowy dach domu parafialnego;

3. Parafia św. Michała Archanioła w Szumsku – 9 000 euro na

przygotowanie projektu budowlanego dla ułożenia brukowanej ścieżki prowadzącej do kościoła;

4. Parafia Najświętszej Maryi Panny, Matki Dobrej Rady w Rudominie – 16 000 euro na wymianę okien;

5. Parafia Matki Bożej Ostrobramskiej Matki Miłosierdzia w Bezdanych – 10 000 euro na pomalowanie kościoła;

6. Parafia Najświętszego Serca Pana Jezusa w Podbrzeziu – 45 000 na wymianę okien;

7. Parafia św. Michała Archanioła w Rukojniach – 15 000 euro na remont plebanii;

8. Prawosławna parafia Narodzenia Pańskiego w Bukiszkach – 10 000 euro na remont dachu cerkwi.

Jak podkreśliła na posiedzeniu Rady wicemerk rejonu wileńskiego Edyta Tamošiūnaitė, środki finansowe przyznano parafiom, które złożyły wnioski o dofinansowanie już rozpoczętych prac.

„Teraz przydzielamy wsparcie dla 8 wspólnot religijnych na

zakończenie już trwających prac” – powiedziała wicemerk.

Dodała, że ogółem w drugim etapie naboru parafie złożyły 12 wniosków, z których 4 to nowe projekty (wymiany podłogi w kościele, urządzenia mansardy w domu parafialnym, zakup sprzętu nagłośnieniowego i odnowienie ogrodzenia). „Jeżeli chodzi o te nowe projekty, to komisja postanowiła, że parafie będą mogły składać wnioski w przyszłym roku” – mówiła Tamošiūnaitė.

W 2023 roku samorząd podstołeczny przyznał tradycyjnym wspólnotom religijnym łącznie 273 tys. euro, w 2024 roku – około 200 tys. euro, a w tym roku 320 tys. euro (w pierwszym etapie – 200 tys. euro, w drugim etapie – 120 tys. euro).

Rada zatwierdziła umowę partnerską ze „Wspólnotą Polska”

Na piątkowym posiedzeniu radni Samorządu Rejonu Wileńskiego zatwierdzili umowę partnerską ze Stowarzyszeniem „Wspólnota Polska”, które przyczyni się do rozbudowy Gimnazjum im. Konstantego Parczewskiego w Niemenczynie.

Samorząd Rejonu Wileńskiego podpisze umowę partnerską ze Stowarzyszeniem „Wspólnota Polska”. Chociaż współpraca między samorządem i stowarzyszeniem w dziedzinie edukacji trwa już od wielu lat, ze względu na zmiany w aktach prawnych konieczne jest utrwalenie współpracy poprzez oficjalną umowę. Umowa ta jest również bezpośrednio związana z reali-



zowanym projektem modernizacji Gimnazjum im. Konstantego Parczewskiego w Niemenczynie i budowy szkoły muzycznej. „Wspólnota Polska” zamierza wystąpić w ramach organizowa-

nego konkursu przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP o realizację zadania publicznego „Rozbudowa Gimnazjum im. Konstantego Parczewskiego w Niemenczynie” i przeznaczyć

kwotę 657 tys. zł na projekt budowy dobudówki gimnazjum.

„Do tej pory takie umowy podpisywał dyrektor administracji. Ze względu na zmiany w aktach prawnych takie umowy ma zatwierdzać Rada” – powiedziała na posiedzeniu rady wicemerk rejonu wileńskiego Edyta Tamošiūnaitė.

Rozbudowa Gimnazjum im. Konstantego Parczewskiego w Niemenczynie to ważny projekt infrastrukturalny w rejonie wileńskim, mający na celu podniesienie jakości edukacji oraz stworzenie nowoczesnych warunków do nauki i rozwoju artystycznego młodzieży. Realizacja projektu ruszyła kilka lat temu za poprzedniej kadencji samorządu i

jest kontynuowana etapami. Jak powiedziała Tamošiūnaitė, Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” wspiera ten projekt już trzeci rok z rzędu. W ub. roku m.in. polskie MSZ przyznało za pośrednictwem stowarzyszenia 400 tys. złotych na ocieplenie i dekorację elewacji budynku szkolnego. Zakończenie wszystkich prac budowlanych w Gimnazjum im. K. Parczewskiego w Niemenczynie zaplanowano na wrzesień 2026 roku.

Na posiedzeniu wieloletnia mer rejonu wileńskiego, radna Maria Rekęć podkreśliła, że „Wspólnota Polska” wspiera polskie szkolnictwo na Litwie od czasów odzyskania przez nasz kraj niepodległości.

Start projektu „Czysta woda dla każdego”

Inwestycja w zdrowie, bezpieczeństwo i przyszłość

W siedzibie Administracji Samorządu Rejonu Solecznickiego odbyła się w tym tygodniu konferencja poświęcona projektowi „Czysta woda dla każdego”. Projekt realizują wspólnie ZSA „Tvarkyba”, Gmina Suwałki oraz Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie.

W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele partnerów, delegacje z Polski, a także władze samorządowe rejonu solecznickiego: mer Zdzisław Palewicz, wicemerk Józef Rybak, dyrektor administracji samorządu Grzegorz Jurgo oraz kierownicy spółek samorządowych. W toku konferencji omówiono cele projektu, problemy środowiskowych obszarów przygranicznych LT-PL oraz przedstawiono wykład eksperta na temat ochrony środowiska.

Zebranych przywitał mer rejonu solecznickiego Zdzisław Palewicz, który podkreślił wagę i znaczenie realizowanego projektu dla rejonu solecznickiego. Przedsta-



wił także osiągnięcia samorządu w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. – Woda to nie luksus, tylko podstawa życia. Ten projekt to inwestycja w zdrowie, bezpieczeństwo i przyszłość naszego rejonu – powiedział mer Zdzisław Palewicz.

Cele i zadania projektu przedstawiła koordynatorka projektu Ewa Barakowska. O otwierających się możliwościach z zakresu poprawy jakości wody dla obu stron mówił zastępca wójta gminy Suwałki Krzysztof Andrzej Gwaj.

Co jest celem projektu? Plan zakłada wspólne działania Litwy i Polski na rzecz ochrony wód powierzchniowych i gruntowych, poprawy jakości wody pitnej i edukacji ekologicznej mieszkańców. Złoży się na to likwidacja starych szamb, budowa kanalizacji, zakup sprzętu, działania edukacyjne.

Projekt jest częścią programu promującego dobrostan środowiska. Całkowity budżet projektu wynosi 1.802.300,89 euro, z czego 80 proc. pochodzi z funduszy UE. Realizacja potrwa od 1 sierp-

nia 2025 do 31 lipca 2027 roku.

W ramach projektu w gminie Suwałki przewiduje się budowę około 4,7 km kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Piertanie i Tartak, likwidację 71 szamb i instalację indywidualnych pompowni.

Z kolei ZSA „Tvarkyba” zakupi cysternę z dodatkowym wyposażeniem o pojemności 10 000 litrów do usuwania nieczystości płynnych z szamb w rejonie solecznickim i wywóz ich do oczyszczalni ścieków, a także specjalistyczny samochód – maszynę hydrodynamiczną – do usuwania zatorów i udrażniania rur wodociągowych i kanalizacyjnych na terenie rejonu solecznickiego. Do tego zostaną opracowane metody przekształcania nieczynnych szamb w zbiorniki na deszczówkę. Projekt przewiduje także edukację ekologiczną na rzecz czystości wód dorzecza Niemna na terenie gminy Suwałki rejonu solecznickiego poprzez zwiększenie świa-

domości mieszkańców gminy Suwałki i rejonu solecznickiego na temat ochrony środowiska poprzez codzienne czynności, stosowanie nawozów i środków ochrony roślin, które wpływają na jakość wód w środowisku. Realizując to zadanie młodzież z Litwy i Polski pobierze próbki z Niemna i jeziora Wigry, sprawdzi bakterie, potem podzieli się wynikami w Internecie. Przewidziane jest również szkolenie dla rolników o stosowaniu nawozów w rolnictwie z myślą o środowisku, racjonalnemu gospodarowaniu wodą w gospodarstwie oraz zbieraniu i gromadzeniu wody deszczowej na cele gospodarcze.

Podczas konferencji podpisano również umowę dotyczącą realizacji projektu. Podpisy na dokumencie złożyli dyrektor ZSA „Tvarkyba” Aleksandr Kasparavičius, zastępca wójta gminy Suwałki Krzysztof Andrzej Gwaj oraz dyrektor PODR Tadeusz Kruszewski.

salcinkai.lt

Odnowiono skwer z figurką Najświętszej Maryi Panny w Dziewieniszkach

Z inicjatywy parafian

Obecnie na placu w Dziewieniszkach – u zbiegu pięciu historycznych dróg – dobiegają końca prace nad odnowieniem części skweru. W jego centrum znajduje się figura Najświętszej Maryi Panny, która towarzyszy wiernym zmierzającym do kościoła i błogosławi tym, którzy z niego wychodzą.

Figura Matki Bożej stoi na placu miasteczka od 1993 roku i upamiętnia wizytę św. Jana Pawła II na Litwie. Inicjatywę tę podjęli parafianie, a poparł ją śp. długoletni proboszcz parafii dziewieniskiej ks. Domas Valančiauskas. Wniosek o ustawienie figury podpisało wówczas 344 mieszkańców miasteczka i okolic.

– Od pewnego czasu miesz-

kańcy miejscowości uważali, że nadszedł czas, by odnowić nasz skwer i jednocześnie oddać hołd Matce Bożej – w końcu minęło już ponad trzy dekady. Podczas zebrania w 2022 roku, w którym uczestniczyli mieszkańcy, sołtysi i aktywni członkowie społeczności, przedstawiliśmy plany starostwa na lata 2023–2027. Jednym z punktów tych planów była rekonstrukcja części skweru. Później wizję projektu omówiono również z obecnym proboszczem księdzem Renatasem Švenčionisem, który poparł inicjatywę parafian. Zwróciliśmy się do Samorządu Rejonu Solecznickiego, a specjaliści z wydziału budownictwa i architektury administracji samorządu opracowa-

li projekt, sporządzili kosztorys i zaplanowali budżet – opowiada Czesław Marcinkiewicz, starosta gminy dziewieniskiej. Samorząd Rejonu Solecznickiego poparł inicjatywę lokalnej społeczności i przeznaczył na nią środki w budżecie.

Doświadczony kierownik i nadzorca prac przy renowacji zabytków architektury zaproponował, by figurę Najświętszej Maryi Panny przenieść z betonowego postumentu i ustawić na kamieniu – tym bardziej, że w okolicach Krakun znaleziono głaz, który kształtem przypomina skrzydła.

Obecnie na placu miasteczka budowlancy kończą prace: zostały ułożone ścieżki, zamontowane krawężniki, a także przywie-



zono i zamocowano kamień, na którym stanęła odrestaurowana figurka Matki Bożej – oczyszczona i pokryta środkami ochronnymi, zapewniającymi jej trwałość.

Kolor kostki brukowej i krawężników dobrano uwzględniając kolorystykę wieży bramy kościelnej, muru kamiennego oraz kamienia przeznaczonego pod figurkę. Kamień przywieziony z Krakun również zostanie umyty i

zaimpregnowany. W odnowionej części skweru zostaną zamontowane ławki i kosze na śmieci.

Prace związane z zagospodarowaniem zieleni zostaną przeprowadzone wiosną – mieszkańcy będą mogli włączyć się w upiększanie otoczenia, wzmacniając w ten sposób więzi wspólnotowe, a zarazem dopisując nowy rozdział do bogatej historii Dziewieniszek.



Kolejny przedstawiciel AWPL-ZChR w rządzie

(Dokończenie ze str. 1)

Wiceministra Renata Kurmin będzie odpowiadała za instytucje pamięci (biblioteki, muzea, archiwa), niematerialne dziedzictwo kulturowe, regionalną politykę kulturalną, twórczość amatorską.

Kurmin do tej pory pracowała jako specjalistka ds. public relations i kierowniczka projektów w Lokalnej Grupie Działania Ziemi Trockiej, a wcześniej zajmowała stanowisko specjalisty w Wydziale Kultury i Turystyki Samorządu Rejonu Trockiego.

Nowa wiceministra posiada wieloletnie doświadczenie w zarządzaniu projektami, komunikacji, koordynacji wydarzeń kulturalnych oraz współpracy z instytucjami kultury i wspólnotami lokalnymi.

Stanowiska wiceministrów w tym resorcie objęli również: Aleksandras Brokas i Anna Kuznecovienė.

Brokas ma być odpowiedzialny w ministertwie za takie dziedziny jak profesjonalna twórczość artystyczna, upowszechnianie kultury narodowej za granicą, współpraca międzynarodowa i transgraniczne

programy kulturalne, kinematografia, przemysł kultury i kreatywne, nadawanie znaczenia wydarzeniom kulturalnym i historycznym mającym znaczenie dla państwa litewskiego, literatura i działalność wydawnicza, mecenat, status artysty i ochrona socjalna oraz rozwój współpracy kulturalnej z litewską diasporą za granicą.

Wiceminister kultury Anna Kuznecovienė powraca do zespołu Ministerstwa Kultury po krótkiej przerwie – pełniła tę funkcję również w poprzednim rządzie. Będzie zajmowała się ochroną dziedzictwa kulturowego, polityką digitalizacji zasobów kulturowych, architekturą, podnoszeniem kompetencji pracowników sektora kultury oraz sprawowaniem nadzoru nad rezerwatami kultury i dyrekcją historycznego parku narodowego.

Przedstawiciele AWPL-ZChR obejmują ważne stanowiska zarówno w ministerstwach, jak i w parlamencie. Zgodnie z umową koalicyjną nowego rządu ministrami sprawiedliwości została Rita Tamašunienė z ramienia Akcji Wyborczej Polaków na Li-

twie - Związku Chrześcijańskich Rodzin.

Dwie przedstawicielki AWPL-ZChR objęły stanowiska w Ministerstwie Sprawiedliwości: Lucyna Kotłowska kanclerza, a Barbara Aliaševičienė wiceministra.

Natomiast Waldemar Urban, wiceprezes ZPL i AWPL, został wiceministrem ekonomiki i innowacji.

Umowa koalicyjna trzech frakcji sejmowych: socjaldemokratycznej, „Świtu Niemna” oraz Chłopów-Zielonych i Związku Chrześcijańskich Rodzin, którą współtworzą Związek Chłopów i Zielonych oraz Akcja Wyborcza Polaków na Litwie – Związek Chrześcijańskich Rodzin została podpisana 25 sierpnia w gmachu litewskiego Sejmu przez starostów frakcji: Remigijusa Motuzasa, Remigijusa Žemaitaitisa i Aušrinę Norkienę przy bardzo licznych udziałach mediów i polityków czterech partii na czele z prezesami partii Mindaugasem Sinkevičius, Aurelijusem Verygą, Waldemarem Tomaszewskim, Remigijusem Žemaitaitisem i przyszłą premier Ingą Ruginienė.

Ministra sprawiedliwości Rita Tamašunienė stanowczo przeciwko legalizacji związków partnerskich: nie odpowiada to opinii społeczeństwa

Po zarejestrowaniu w Sejmie przez grupę posłów poprawek do ustawy, które proponują legalizację związków partnerskich bez względu na płeć, ministra sprawiedliwości Rita Tamašunienė powiedziała, że nie popiera takiej inicjatywy.

Według polityk, taki projekt jest niezgodny nie tylko z jej poglądami, ale także ze stanowiskiem sejmowej frakcji Chłopów-Zielonych i Związku Chrześcijańskich Rodzin, a także większości mieszkańców Litwy.

„Nie raz podkreślałam, że ustawa ta jest rozbieżna z moimi poglądami, poglądami naszej frakcji i większości mieszkańców Litwy, dlatego nie mogłabym jej ani przedłożyć, ani na nią głosować” – stwierdziła Tamašunienė w komentarzu przekazanym agencji ELTA.

Jednak ministra podkreśliła, że kwestia ta ma być rozprzywana w parlamencie. „Już nie raz mówiłam, że ustawa o partnerstwie powinna być rozpatrywana w Sejmie, bo to właśnie Sejm jest wybierany przez naród, a posłowie reprezentują naród. Dlatego szczegółowe omówienie i podjęcie decyzji w sali Sejmu byłoby słuszne i uczciwe” – akcentuje Tamašunienė.

Dodała też, że obecnie przygotowywane są zmiany w systemie rejestrów, które umożliwią rejestrację związków partnerskich zatwierdzonych orzeczeniem sądu. „Kiedy zostaną znalezione odpowiednie rozwiązania, konieczna będzie debata w Sejmie, bo zmiany funkcjonalności rejestrów wymagają odpowiednich zmian w przepisach prawnych. W związku z tym Ministerstwo Sprawiedliwości będzie mogło przedstawić poprawki do przepisów prawnych w tej sprawie” – wskazała Tamašunienė.

Szefowa resortu sprawiedliwości powiedziała wcześniej w wywiadzie dla agencji ELTA, że nie wyklucza, iż Sejmowi może zostać zaproponowane przyjęcie poprawek do ustawy legalizujących pojęcie bliskiego związku.

„Będziemy dążyć do tego, aby (pary osób tej samej płci – ELTA) nie były traktowane na równi z rodziną naturalną i prawami rodziny naturalnej, jeśli chodzi o dzieci i podobne kwestie” – mówiła Tamašunienė.



W stolicy



Samorząd i Cambridge International Education podpisały protokół intencyjny

Samorząd m. Wilna i Międzynarodowa Grupa Edukacyjna z Cambridge University Press & Assessment (Cambridge International Education) podpisały protokół intencyjny (ang. Memorandum of Understanding). Zgodnie z nim obie strony zobowiązują się do współpracy w celu wzmocnienia rozwoju wysokiej jakości edukacji międzynarodowej w Wilnie.

Od 2024 r. w pięciu samorządowych stołecznych szkołach – w progimnazjum „Spindulio”, progimnazjum w Kolonii Wileńskiej, progimnazjum w Balsiai, gimnazjum i przedszkolu im. Szolema Alejchema oraz gimnazjum Žemynos – wdrażane są już programy Cambridge. Zazwyczaj międzynarodowe programy edukacyjne były kojarzone wyłącznie ze szkołami prywatnymi.

Na międzynarodowe programy edukacyjne Cambridge składa się ponad 70 przedmiotów na poziomie IGCSE oraz 50 przedmiotów na poziomach AS i A, spośród których szkoły wybierają te, których chcą nauczać. Od języków, matematyki i nauk przyrodniczych po różne dziedziny sztuki, zarządzanie środowiskiem i



lekcje z edukacji globalnej. W zależności od wybranego poziomu programu uczniowie uczą się 3-4 lub 6-9 przedmiotów. Program ten koncentruje się na pogłębianiu wiedzy akademickiej i wczesnej specjalizacji z wykorzystaniem opracowanych i opartych na szczegółowych badaniach metodyk. Program Cambridge jest realizowany w 160 krajach, w ponad 10 tysiącach szkół.

W podpisaniu protokołu intencyjnego w Wilnie uczestniczyli kierownicy Cambridge International Education. Dyrektorka regionalna na Europę Imogen Poole stwierdziła podczas wydarzenia,

że Wilno pokazuje, co znaczy jakość i integrację obrać za podstawę edukacji.

Poprawa jakości edukacji jest jednym z najważniejszych priorytetów stołecznego samorządu. W tym celu na edukację przeznaczają się ponad połowę środków z budżetu miasta. Podpisanie protokołu intencyjnego otwiera drogę do dalszego skutecznego wdrażania programów Cambridge jako ważnego elementu kształcenia uczniów w Wilnie. W ten sposób silniejsze staje się powiązanie między tradycyjnymi metodami nauczania a światową jakością edukacji.

Perspektywy gospodarki nocnej w Wilnie

Wilno stało się jednym z siedmiu europejskich miast, które opracowują wspólne podejście do zarządzania gospodarką nocną. Rozpoczęty projekt Interreg Europe NITIES (Night-Time Economy Strategies) pomoże samorządom w systematycznym planowaniu działań po godz. 18, by zwiększyć korzyści płynące z nocy dla kultury i biznesu, a jednocześnie zmniejszyć negatywny wpływ na mieszkańców.

Gospodarka nocna obejmuje działania kulturalne, społeczne i gospodarcze odbywające się od godz. 18.00 do godz. 6.00 rano – od barów i koncertów po usługi związane ze zdrowiem, transportem i bezpieczeństwem. Przyczynia się ona do ożywienia miasta, tworzy miejsca pracy, promuje turystykę i różnorodność kulturową.

Wileńskie Biuro Nocne działa jako pośrednik między samorządem, biznesem, sektorem kultury i społecznościami, mając na celu rozwiązywanie problemów związanych z życiem nocnym. Biuro inicjuje projekty, monitoruje i kształtuje bezpieczne i atrakcyjne środowisko nocne, zapewnia koordynację różnych interesów

oraz gromadzi dane, na podstawie których podejmowane są decyzje dotyczące miasta.

Projekt NITIES oficjalnie wystartował w Zagrzebiu, gdzie spotkali się partnerzy z Warszawy, Tallina, Galway, Sarajewa, regionu Friuli-Wenecji Julijskiej i Za-



grzebna. Każde miasto dąży do doskonalenia instrumentów swojej polityki, a Wilno postanowiło zatwierdzić zasady gospodarki nocnej w Strategicznym Planie Rozwoju poprzez wytyczenie jasnych celów, wyznaczenie środków i wskaźników.

W Wilnie działa obecnie grupa robocza, w skład której wchodzi przedstawiciele kultury, biznesu, społeczności, zdrowia i bezpieczeństwa. Wspólnie tworzą bazę danych dotyczącą gospodarki noc-

nej i rozważają różne inicjatywy: dłuższe godziny nocnych imprez miejskich, większą ofertę przestrzeni publicznych dostępnych w nocy, pilotażowe programy nocnych wydarzeń kulturalnych, nocne imprezy sportowe, promocję turystyki nocnej oraz wzmocnienie oferty muzyki na żywo w barach i restauracjach. Pomysł te odzwierciedlają dążenie miasta do wzmocnienia tożsamości muzycznej i kulturowej oraz stworzenia bezpiecznego, różnorodnego klimatu miasta w nocy.

Projekt NITIES pozwoli pracować rozwiązania dotyczące zarządzania hałasem, zezwoleń na imprezy po godz. 22.00, mobilności nocnej oraz kwestii zdrowia i prewencji. Zmiany te zostaną zapisane w strategicznych dokumentach miasta, a ich realizacja będzie monitorowana do 2029 roku.

Podobne biura nocne lub tzw. nocni merowie działają już w ponad 80 miastach na świecie – od Amsterdamu i Paryża po Nowy Jork. Każde z nich dostosowuje się do lokalnych potrzeb, wszystkie jednak mają jeden cel – tworzenie tętniącej życiem, bezpiecznej i kreatywnej nocy w mieście.

Nowe Centrum Obsługi Klienta

W budynku Samorządu m. Wilna rozpoczęło działalność nowe Centrum Obsługi Klienta. W osobnej przestrzeni otwarto punkt informacyjny oraz 8 okienek, w których będą świadczone usługi związane z zasiłkami socjalnymi.

Osoby zainteresowane wizytą będą musiały dokonać wcześniejszej rejestracji, co poprawi dostępność usług i skróci czas oczekiwania. Usługi dla mieszkańców są świadczone już od 29 października.

„Od wielu lat konsekwentnie pracujemy nad tym, by mieszkańcy Wilna mogli otrzymać wszystkie usługi w ramach zasady jednego okienka – w sposób jak najwygodniejszy i najszybszy. W nowym Centrum Obsługi Klienta wprowadzamy rejestrację: mieszkańcy będą przychodzić o wybranej wcześniej porze i unikną czekania w kolejce. W dłuższej perspektywie planujemy przenieść ten model również do głównego centrum obsługi” – mówi dyrektor Samorządu m. Wilna Adomas Bužinskas.

Do nowego Centrum Obsługi Klienta (al. Konstitucijos 3) prowadzi osobne wejście od strony pl. Europy – drzwi są po prawej stronie od głównego wejścia do samorządu, widoczna jest nad nimi mozaika Gitenisa Umbrasasa „Św. Krzysztof”. Kwestie związane z zasiłkami socjalnymi nadal można będzie załatwiać wypełniając wnioski online, wysyłając je pocztą tradycyjną lub elektroniczną lub dzwoniąc.

Istotną zmianą jest wprowadzenie wcześniejszej rejestracji. Dzięki temu mieszkańcy będą krócej czekać w kolejkach, będą mogli dokładniej planować swój czas, wybierając nie tylko najwygodniejszy sposób złożenia wniosku o świadczenie socjalne, ale też dokładny czas wizyty, jeżeli zdecydują się na taki sposób obsługi.

Centrum Obsługi Klienta jest przystosowane dla osób niepełnosprawnych – meble rozmieszczone są w taki sposób, by ułatwić poruszanie się na wózku inwalidzkim, zainstalowano też ścieżki dotykowe. Szacuje się, że każdego dnia pracy nowe centrum będzie mogło obsłużyć ponad 200 osób.



W rankingu ochrony środowiska – Wilno na trzecim miejscu

Podczas zorganizowanego przez ministerstwo środowiska forum „Zrównoważony ekosystem miejski: dla człowieka i przyrody” ogłoszono rankingi samorządów Litwy pod względem ochrony środowiska.

Pierwsze miejsce według 49 wskaźników oceny zajął Samorząd m. Olity, uzyskując 68,67 punktu. Samorząd m. Poniewież z wynikiem 66,64 punktu zajął drugie miejsce, a Samorząd m. Wilna ze stratą zaledwie kilka dziesiątych punktu, uzyskał 66,42 punktu i zajął trzecie miejsce. Największy postęp w ciągu roku osiągnął Samorząd Rejonu Rosieńskiego – z 58. miejsca awansował na 27. miejsce, uzyskując 43,69 punktu ze 100 możliwych.

Według szacunków Komisji Europejskiej, każde euro zainwestowane w odbudowę ekosystemów i ochronę przyrody przynosi korzyści o wartości od 7 do 28 euro – dla różnorodności biologicznej, łagodzenia zmian klimatu, zdrowia ludzi i jakości środowiska.

Wilno przodkuje w dziedzinie jakości środowiska, profilaktyki i komfortu oraz jakości wody. W stolicy monitorowana jest jakość powietrza i poziom hałasu, mieszkańcy mają łatwy dostęp do interaktywnych map jakości środowiska.

W Wilnie wdrożono również znaczące rozwiązania w zakresie ścieków powierzchniowych: otwarto zbiornik „Lietaus parkas” o pojemności 20 000 m³, zbiornik w Karolinkach o pojemności 50 000 m³, urządzono również stawy przy ul. Sakalaicių i w Ogródzie Japońskim, które służą jako zbiorniki retencyjne.

Wilno jest jednym z niewielu samorządów, które zatwierdziły zasady koszenia łąk zgodnie z okresami kwitnienia, co pomaga zachować różnorodność biologiczną i chłodzić miasto podczas fal upałów. Wilno jako pierwsze miasto na Litwie zaczęło stosować wskaźnik zieleni przy ocenie nowych projektów budowlanych.

Kryteria oceny w rankingu ochrony środowiska zostały opracowane przez specjalistów ministerstwa środowiska, zespół zewnętrznych konsultantów oraz niezależną komisję ekspertów, w skład której weszli przedstawiciele różnych sektorów. W tym roku ranking obejmuje 49 kryteriów dotyczących odpadów i gospodarki o obiegu zamkniętym, energetyki, budownictwa i planowania przestrzennego, transportu, polityki w zakresie zmian klimatu, jakości środowiska i wody, różnorodności biologicznej oraz świadomości ekologicznej.



Prognoza pogody na tydzień						
Czwartek 6 listopada	Piątek 7 listopada	Sobota 8 listopada	Niedziela 9 listopada	Poniedziałek 10 listopada	Wtorek 11 listopada	Środa 12 listopada
9°C	9°C	8°C	8°C	8°C	5°C	4°C
5°C	6°C	6°C	5°C	5°C	3°C	1°C
Księżyc:						
XI 05 PEŁNIA		XI 12 OSTATNIA KWADRA		XI 20 NÓW		XI 28 1 KWADRA

KALENDARZ CODZIENNY

Czwartek, 6 listopada Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Wyzyskowi Środowiska Naturalnego podczas Wojen i Konfliktów Zbrojnych Słońce: wsch. – 7.29, zach. – 16.35 Długość dnia – 9 godz. 06 min. Anity, Antoniego Danieli, Feliksa, Gabrieli, Hieronima, Leonarda, Melaniasza, Ziemowita	Niedziela, 9 listopada Międzynarodowy Dzień Walki z Faszyzmem i Antysemityzmem Słońce: wsch. – 7.35, zach. – 16.30 Długość dnia – 8 godz. 55 min. Benigny, Elżbiety, Genowefy, Gracjana, Oresta, Teodora, Ursyna
Piątek, 7 listopada Międzynarodowy Dzień Fizyki Medycznej Słońce: wsch. – 7.31, zach. – 16.33 Długość dnia – 9 godz. 02 min. Achillesa, Antoniego, Ernesta, Florencjusza, Kariny, Longina	Poniedziałek, 10 listopada Światowy Dzień Młodzieży Słońce: wsch. – 7.37, zach. – 16.28 Długość dnia – 8 godz. 51 min. Andrzeja, Justyna, Leona, Leny, Lodomira, Neli
Sobota, 8 listopada Światowy Dzień Radiologii Słońce: wsch. – 7.33, zach. – 16.32 Długość dnia – 8 godz. 59 min. Bogdana, Bogodara, Klaudiusza	Wtorek, 11 listopada Święto Niepodległości Polski Słońce: wsch. – 7.39, zach. – 16.26 Długość dnia – 8 godz. 47 min. Alicji, Bartłomieja, Jana, Teodora
	Środa, 12 listopada Słońce: wsch. – 7.41, zach. – 16.24 Długość dnia – 8 godz. 43 min. Czcibora, Emiliana, Jozafata, Renaty, Witolda

6 LISTOPADA 1822 – zmarł Claude Louis Berthollet, francuski chemik, opracował nomenklaturę chemiczną, odkrył skład amoniaku, wprowadził do użycia chlor jako środek wybielający (ur. 1748); chloran potasu (KClO ₃) – sól Bertholleta. 1997 – zmarł Josef Pieper, niemiecki katolicki filozof, jeden z czołowych fali odrodzenia filozofii neotomistycznej w XX w. (<i>Cztery cnoty kardynalne</i>) (ur. 1904).	– urodził się Piotr Słonimski (syn), francusko-polski genetyk, pionier badań nad genetyką mitochondriów (zm. 2009).
7 LISTOPADA 1862 – zmarł Bahadur Szah II, ostatni cesarz Indii (1837-1858), z dynastii Wielkich Mongołów (ur. 1775).	10 LISTOPADA 1852 – zmarł Gideon Algernon Mantell, angielski lekarz, geolog i paleontolog, odkrywca pierwszej skamieniałości pochodzącej od dinozaura (keiuk <i>iguanodona</i> , 1822) (ur. 1790).
8 LISTOPADA 1672 – został ścięty w Kłajpedzie jeden z przywódców opozycji antyelektorskiej w Prusach Książących płk Krystian Ludwik Kalkstein-Stoliński (ur. 1630).	1872 – urodził się we w. Junciewiczze (ob. Białoruś) Michał Aleksander Borowski, kontradmirał, od 1928 w stanie spoczynku, z Gdańska przeniósł się do Wilna (zm. 1939).
1922 – urodził się Christiaan Neethling Barnard, południowoafrykański kardiochirurg, w 1967 przeszczepił serce u człowieka (zm. 2001).	1992 – został przedstawiony pierwszy mikrotelefon firmy Nokia „Nokia 1011” (od daty premiery).
9 LISTOPADA 1872 – urodził się Bohdan Łepki, ukraiński pisarz (cykl <i>Mazepa</i>), poeta i literaturoznawca, prof. UJ, senator RP V kadencji (zm. 1941).	11 LISTOPADA 1922 – urodził się Fred J. Koenekamp, amerykański operator (<i>Plonący wieżowiec</i> – Oscar) (zm. 2017).
1922 – urodził się w Wilnie Tadeusz Kowzan, teatrolog i historyk literatury; w l. 1975-91 prof. uniwersytetu w Caen (zm. 2010).	12 LISTOPADA 1572 – zmarł Grzegorz Chodkiewicz, hetman wielki litewski (od 1566), kasztelan wileński, wojewoda kijowski i witebski (ur. 1513).
	1722 – zmarł Adriaen van der Werff, holenderski malarz (<i>Hold sztukom, Złożenie do grobu</i>), portrecista, architekt, (ur. 1659).
	1922 – odbyły się pierwsze w historii wybory do Senatu RP.
	1942 – wojska alianckie zdobyły Tobruk (Libia).

Wl. P.

** OSTATNIA STRONA ** OSTATNIA STRONA **

Symulowana misja marsjańska.
Ruszył konkurs na analogowych astronautów

Austriackie Forum Kosmiczne ogłosiło nabór chętnych do wzięcia udziału w symulowanej misji marsjańskiej. Zgłaszać mogą się także Polacy. Terminem „analogowi astronauty” określa się osoby, które biorą udział w symulowanych misjach kosmicznych prowadzonych na Ziemi. Często wiąże się to z przebywaniem przez kilka tygodni lub miesięcy w specjalnym ośrodku, udającym na przykład bazę marsjańską.

Austriackie Forum Kosmiczne (Austrian Space Forum, OeWF) ma ponad 20-letnie doświadczenie w organizowaniu tego typu eksperymentów i jest jedyną organizacją w Europie, która posiada stały zespół analogowych astronautów dla symulowanych misji marsjańskich. Teraz organizacja ogłosiła nowy nabór ochotników. Można zgłaszać się do 7 grudnia br.

Austriackie Forum Kosmiczne szuka ochotników
„Uczestniczyłam już w dwóch misjach analogowych OeWF: to niezapomniane doświadczenie, które pozwoliło mi zyskać nowe perspektywy i przesunąć granice własnych możliwości. Jako naukowiec doceniam możliwość wniesienia wkładu w szeroki zakres obszarów badawczych w ramach międzynarodowego zespołu ekspertów” – zaznacza astronautka analogowa dr Anika Mehlis.

Następnie, w okresie od grudnia br. do maja przyszłego roku, odbędzie się proces rekrutacji. Obejmie trzy rundy, głównie w ośrodku organizacji w Innsbrucku (Austria). Zmierzonych zostanie aż 637 różnych parametrów. Potem wybrani kandydaci przejdą trening i mogą liczyć na rozpoczęcie symulowanych misji – od kwietnia 2027 roku.

Taka misja planowana jest na cztery tygodnie. W czynnościach poza bazą uczestnicy będą nosić odpowiedniki kombinezonów kosmicznych, ważące 50 kg i symulujące ograniczenia, jakie wiązałyby się z noszeniem prawdziwych skafandrów astronautów; są to np. utrudnienia w poruszaniu się, komunikacja tylko przez radio, ograniczone pole widzenia. Założenie takiego symulowanego skafandra trwa aż 3 godziny.

W programie będą różne eksperymenty naukowe oraz testy sprzętu i procedur. Do zadań będą też należały np. kontakty z dziennikarzami i prelekcje.

Kto może aplikować na stanowisko analogowego astronauty?
Osoby aplikujące powinny być w wieku od 25 do 45 lat (na dzień 15.04.2026 r.) i mieć do-

świadczenie na polu technologii, inżynierii lub naukowym, albo być po szkoleniu na pilota (cywilnego lub wojskowego). Obowiązkowa jest biegła znajomość języka angielskiego.

Zgłaszać mogą się obywatele krajów członkowskich Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA), czyli także Polski. Wymagany wzrost to od 165 do 190 cm, minimalna waga 55 kg, kandydaci powinni być w dobrej kondycji fizycznej i psychicznej. Ochotnicy mogą zgłaszać się poprzez stronę internetową Austriackiego Forum Kosmicznego.

Symulowane misje kosmiczne
Prowadzenie symulowanych misji kosmicznych na Ziemi jest ważne dla przyszłej załogowej eksploracji Marsa. Testowane są procedury, sprzęt, możliwe zagrożenia, a także czynniki psychologiczne i relacje w zespole, które mają kluczowe znaczenie, gdy przebywa się długi czas w małej, zamkniętej przestrzeni, w odizolowanej od świata grupie osób.

Austriackie Forum Kosmiczne to prywatna instytucja badawcza w sektorze kosmicznym, zrzeszająca ekspertów od astronautyki, badań kosmicznych, przemysłu kosmicznego i osoby zainteresowane kosmosem. Ma 250 członków z 20 krajów, powstało w 1998 roku.

PAP, TVP info



ŚMIECH NA ZDROWIE

Dziewczyna do przyjaciółki:
– Ty już masz obsesję na punkcie diety!
– Nie, Kalorio, tylko ci się tak wydaje.
– Jestem Karolina...

– Mieszkasz obok pracy. Czy jest obiad w domu?
– Nie, nie mogę zmusić się do chodzenia do pracy dwa razy dziennie.

Aby podkova nad drzwiami przynosiła szczęście i chroniła, musisz ją usunąć i zamiast tego zainstalować kamerę monitoringu.

Minister oświaty Rosji planuje usunąć z matur język obcy, bo to ułatwia ludziom emigrację z kraju.

Kolejne do eliminacji są: geografia (żeby nie wiedzieli, dokąd emigrować) oraz historia (żeby nie wiedzieli, dlaczego emigrować).

Kiedy potrzebowałem pracy,

musiałem napisać list motywacyjny. Przygotowałem zatem fałszywe ogłoszenie o pracę i około 200 osób wysłało swoje aplikacje. Z nich wybrałem najlepszy list motywacyjny jako własny.

Zasady walki politycznej:
1. Jeśli o coś warto walczyć, tym bardziej warto walczyć nieuczciwie.
2. Nie kłam, nie oszukuj, nie kradnij... niepotrzebnie.
3. Szczera odpowiedź może przynieść tylko problemy.
4. Fakty, bez względu na to, czy są interesujące, nie mają znaczenia.
5. Prawda jest zmienna.
6. Obietnica nie jest gwarancją.

Elon Musk jest żonaty zaledwie dwa lata, ale już planuje sprzedać swój cały ziemski dobytek i wyjechać na Marsa.

Czy jeszcze czegoś trzeba, zrozumieć sens małżeństwa?

Jeśli się mylisz i zamkniesz się, jesteś mądry.
A jeśli masz rację i zamkniesz

się, jesteś żonaty.
Demokracja jest wtedy, gdy każdy może wybrać własną diagnozę.

Paranoiczne jest to, że politolodzy prognozują z mniejszą dokładnością, niż pisarze science-fiction.

Poszedłem do lodówki w nocy, kiedy wszyscy spali.
Byłem trzeci w kolejce.

Jestem w pracy. Wyciągam z lodówki dwulitrową colę, nagle wpada szef i mówi:
– O, mnie też należy!

Jak wytłumaczyć, że to jest już z whisky?



9 771648 531003